

ב"ה. גליל ורבות לעירן בפרשת השבוע
 ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
 יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
 הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

בהעלותך (תש"ז) י"א ט"ז - כ"ט
 אלדד ומידד

א. שאלה כללית בנבואת הזקנים

1) י"ז וירדתי ודברתי עמך שם ואצלתי מן הרוח אשר עליך וטמתי עליהם
במדבר רבה ט"ו (י"ט): ואם תאמר: הזקנים שהיתה נבואתן משל משה,
 אחר משה מנבואתו כלום? לאו! למה הדבר דומה: לנר שהיה
 דולק והדליקו ממנו כמה נרות ואור דליקתו לא חסר; אף כאן משה
 מטלו לא חסר כלום, שנאמר (דברים ל"ד) "ולא קם נביא עוד בישראל
 כמשה".

ר"ט"י למה משה דומה באותה טעה? לנר שמונח על גבי מנורה והכל מדליקין
 הימנו ואין אורו חסר כלום.
 הטוה דברי המדרש הנ"ל לדברי המדרש הבאים:

במדבר פ"ז י"ח-כ' קח את יהושע... וסמכת את ידך עליו...
 ונתת מהודך עליו.

במדבר רבה כ"א: "ונתת מהודך" - כמערה מכלי אל כלי.

(א) הסבר, מה ראו חז"ל להשתמש במקומנו במטל המדליק נר מנר ואלו
 במתן ההד ליהושע השתמשו במשל המערה "מכלי אל כלי".

×(ב) מה ההבדל בסגנון הדברים בין המדרש לבין דברי ר"ט"י?

2) כ"ה ויתנבאו ולא יספו.

אבן כספי - מטבה כסף: לפ' בהעלותך.

"ויתנבאו" - הנה הטיבו אלה עליהם אחד מסעיף הנבואה אשר למטה וגם זה
 העלה הקטן נאבד מהם ה' כף בהפסד המעמד הזה - אבל נשאר להם מסעיפי
 מטה, טידעו ידיעת מה בהנהגת האומה, ועזבו (=עזרו, מלטון) "עזב
 תעזב עמו" למטה בזה והוא היה עליהם, וזהו בית דין של טבעים ואחד,
 והאחד הוא הנטיא הגדול.

מה הקסי בענין הזקנים אשר רצה ליטב?

ב. אלדד ומידד.

סנהדרין י"ז א: "ויטארו שני אנשים במחנה". יש אומרים: בקלפי נשתיירו,
 שבטעה טאמר לו הקבה"ו למטה "אספה לי טבעים איש...". אמר משה: "כיצד אעשה?"
 אברור טטה מכל טבט וטבט - נמצאו שנים יתירים. אברור חמטה חמטה מכל טבט -
 נמצאו עטרה חסרים. אברור טטה מטבט זה וחמטה מטבט זה - הריני מטיל קנאה
 בין הטבטים". מה עשה? בירר טטה טטה והביא טבעים וטנים פתקין, על טבעים
 כתב "זקן" וטנים הניח חלק. גללן ונתחן בקלפי. אמר להם: "בואו וטלו
 פתקיכם!" כל מי טעלה בידו "זקן" אמר: "כבר קדשן טמים". מי טעלה בידו חלק,
 אמר לו: "המקום לא חפץ בך, אני מה אעשה לך"?...
 ר' שמעון אומר: במחנה נשתיירו. בטעה טאמר לו הקבה"ו למטה "אספה לי טבעים
 איש...". אמרו אלדד ומידד: "אין אנו ראויים לאותה גדולה". אמר הקבה"ו:
 "הואיל ומעטחם עצמכם, הריני מוסיף גדולה על גדולתכם!" ומה גדולה הוסיף להם
 שהנביאים כולם נתנבאו ופסקו - והם נתנבאו ולא פסקו!

ר"ט"י כ"ו ד"ה ויטארו שני אנשים: מאותן שנבחרו. אמרו: "אין אנו כדאים
 לגדולה זו".

והמה בכתובים: במבוררים טבהם לסנהדרין (טיח לב: בחמטי חורב,
 טוקן כאן ט"ד ברט"י) ותקן על פי הכתוב כאן! ונכתבו כלם
 נקובים בטמות וע"י גורל; לפי שהחטבון עולה לי"ב טבטים, טטה
 טטה לכל טבט חוץ מטבי טבטים טאין מביע אליהם אלא חמטה חמטה.
 אמר משה: אין טבט טומע לי לפחות מטבטו זקן אחד. מה עשה?
 נטל טבעים וטנים פתקין, וכתב על טבעים "זקן" ועל טנים חלק.
 וברר מכל טבט וטבט טטה והיו טבעים וטנים. אמר להם: טלו
 פתקיכם מתוך קלפי. מי טעלה בידו "זקן" - נתקדט, מי טעלה בידו
 חלק, אמר לו: לא המקום חפץ בך.

1) מה ההבדל העקרוני בגמרא בין דעת הח"ק ובין דעת ר' שמעון.

2) למה הלך ר"ט"י (וכן גט הרטב"ם) בעקבות ר' שמעון ולא
 בעקבות החנא קמא?

- (1) מה החברל העקרוני בגמרא בין דעת הח"ק ובין דעת ר' שמעון.
 (2) למה הלך רש"י (וכן גם דשכ"ס) בעקבות ר' שמעון ולא בעקבות החנא קמא?

ג. שאלות ברש"י וייחסו למקורותיו

- (1) כ"ו ותנה עליהם הרוח... ויתנבאו.
 סנהדרין י"ג ע"א: ומה נבואה נתנבאו? אמר ר' אבהו משה מתי. יהושע מכניס את ישראל לארץ. אבא חנין אומר משום ר' אליעזר: על עסקי שליו הם מתנבאים. עלי שליו. רב נחמן אמר: על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאים, שנ' (יחזקאל ל"ח י"ז עיון ספן) "האחזה הוא אבד ודדתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם סגרים להביא אותך עליהם". אל תקרי "סגרים" אלא סגרים. ואיזו הם סגרים נביאים סנהבאו בפרק אחד נבואה אחת? הוי אומר אלדד ומידד...
 רס"ו כ"ח ד"ה כלאס: ד"א: חנם אל בית חסלא, לפי שחירו מאבאיים: משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ ישראל.
 א) מהו ההכדל בין שלס הדעות בגמ' בתכן הנבואה אשר התנבאו?
 ב) הסבר למה בחר רש"י משלס הדעות את דעת הח"ק?
 ג) מה ראה רש"י להעביר את דבריו חגטרא תנאמרם לפ' כאן - ולאמרם לפסוק כ"ח ד"ה כלאס?

ד) כ"ג וירץ חנני: יש אומרים גרסם בן משה הית.

- א) מה קשה לו?
 ב) הסוה דבריו לדבריו בראיית י"ח ד' ד"ה אל הנער האם לפנינו כאן וסם זהוים מאותו סוג שהובאו בגלגל?
 נסא חס"ז סאלה ד או זהוים אלה כלנא אחרם בזה?

ד. בית דיען יהושע בן נורן שסרפ משה מבהיריו ויאמר:
 אדנא חסא, כלאס!

החוכל למצוא סבה אחרת לחרון אפן של יהושע מאשר זו סהבואה רש"י לפ' כ"ח (סאלה ג לעיל), סבה סאינה תלוייה כלל כתבך נבואתם?

ה. ב"ס גמי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם.

ר' יצחק עראמה ב"ל "עקדת יצחק":

ובענין דבר גדול וענוה עצומה דבר הנביא, והוא: אין צריך לומר שלא היה מקנא באלה שהם תלמידיו ופועל ידיו (וכמו שאמרו בגמרא סנהדרין קה, ע"ב: ככול אדם מתקנא חוץ מבכור ותלמידו), אלא שהוא משתוקק שיהיו כל עם ה' נביאים, כי יתן ה' את רוחו עליהם מבלעדיו. ואם הוא דבר שהכל מתקנאים בו, הנה הוא לא יקנא בזה.

המלבים: וגם כזה הראה ארון הנביאים הענו מכל אדם, כי לכו רחוק מקנאה ומגאווה, וכל מבמהו שיטפון ה' את רוחו על כל בשר, עד שלא יהיו צריכים לשחוח מים מדליו.

1XX) מהי התמיהה בפסוקנו (כ"ס) והתפרסת ע"י דברי סניהם?

2X) החוכל ליטב על פי דברי סניהם, למה אמר משה לא כפי שאמר הכתוב (כ"ו) "ויתנבאו".

ולא כפי שאמר הנער (כ"ז) "אלדד ומידד מתנבאים במחנה".

אלא אומר משה (כ"ס) "מי יתן כל עם ה' נביאים" ולא "מתנבאים"?

הסאלות המסומנות א קשות והמסומנות XX קשות ביותר יענה כל אחד לפי הכנתו.

חסובות יש לשלוח לנחמה ליבוכיץ, ההסתדרות הציונית העולמית, המחלקה לחנוך ולחרכות חרנניים בגולה, ירושלים ת.ו. 92.